

**CYNGOR CYMUNED
LLANDYFAELOG
COMMUNITY COUNCIL**

Cynllun Gweithredu
Bioamrywiaeth a Datblygu'r
Amgylchedd

Biodiversity and Environment
Development Action Plan

2026-2028

Cyflwyniad

Mae adran 6 o Ddeddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016, yn nodi Dyletswydd Bioamrywiaeth a Gwydnwch Ecosystemau y mae'n rhaid i bob awdurdod lleol geisio cynnal a gwella bioamrywiaeth wrth gario allan ei swyddogaethau, a thrwy hynny hyrwyddo gwytnwch ecosystemau'.

I Gyngor Cymuned Llandyfaelog mae hyn yn golygu, ym mhob un o bolisiâu, a gweithgareddau mewnol y Cyngor ac wrth reoli ein parciau a'n amwynderau, dylai'r Cyngor geisio cyfleoedd i gynnal a gwella bywyd gwylt sy'n cael ei gefnogi yn yr ardal ac i reoli'r cynefinoedd (ee glaswelltiroedd, coed, gwlyptiroedd) fel eu bod mewn cyflwr mor naturiol a gwydn â phosib.

Mae'r ddyletswydd hefyd yn cefnogi cyfrifoldebau ehangach y Cyngor o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 er mwyn i Gymru elwa o economi lewyrchus, amgylchedd iechyd a gwydn a chymunedau bywiog, cydlynol.

Mae'r Cyngor yn gweithio mewn partneriaeth gyda contractwyr i reoli a chynnal parciau a'r amwynderau yn Ardal Cymuned Llandyfaelog. Mae gan y Cyngor hanes cadarnhaol o gyfrannu at yr amgylchedd lleol a hyrwyddo cynaliadwyedd. Mae'r cynllun gweithredu canlynol yn rhoi manylion y gweithgareddau arfaethedig y bydd y Cyngor yn eu cyflawni yn y cyfnod 2026-2028 i gefnogi bioamrywiaeth ac ecosystemau ardal Cymuned Llandyfaelog, ynghyd â manylion y gwaith a wnaed fel rhan o gynllun gweithredu 2024-2026.

Dylai camau a gymerir i helpu bioamrywiaeth gael eu harwain cyn belled ag y bo modd gan 6 amcan y Cynllun Gweithredu Adfer Natur (CGAN) sydd wedi'u nodi i gyfrannu at wrthdroi dirywiad bioamrywiaeth yng Nghymru. Felly, mae pob enghraifft yn cynnwys cyfeiriad at ba amcan/amcanion y maent yn cyd-fynd â nhw.

Y 6 amcan yw:

- 1: Ennyn a chefnogi cyfranogiad a dealltwriaeth er mwyn i fioamrywiaeth fwrw gwreiddiau yn y broses benderfynu ar bob lefel
- 2: Diogelu rhywogaethau a chynefinoedd o'r pwys mwyaf a'u rheoli'n well
- 3: Gwneud ein hamgylchedd naturiol yn fwy cydnerth drwy adfer cynefinoedd sydd wedi'u diraddio a chreu cynefinoedd
- 4: Mynd i'r afael â'r prif bwysau ar rywogaethau a chynefinoedd
- 5: Gwella ein tystiolaeth, ein dealltwriaeth a'n prosesau monitor
- 6: Rhoi fframwaith llywodraethu a chymorth ar waith i gyflawni'r amcanion

Introduction

Section 6 of the Environment Act (Wales) 2016, sets out the Biodiversity and Resilience of Ecosystems Duty under which, all local authorities 'must seek to maintain and enhance biodiversity in in the exercise of its functions, and in so doing promote the resilience of ecosystems'.

For Llandyfaelog Community Council this means that, in all the Councils internal policies, activities and when managing our parks and amenities, the Council should seek opportunities to maintain and enhance wildlife that are supported in the area and to manage the habitats (e.g. grasslands, trees, wetlands) so that they are in as natural and resilient a condition as possible.

The duty also supports the Councils wider responsibilities under the Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015 in order that Wales benefits from a prosperous economy, a health and resilient environment and vibrant, cohesive communities.

The Council works in partnership with contractors to manage and maintain parks and amenities in the Llandyfaelog Community Area. The Council has a positive record of contributing to the local environment and promoting sustainability. The following action plan provides the detail of the proposed activities that the Council will undertake in the period 2026-2028 to support biodiversity and the Llandyfaelog Community area ecosystems along with details of the work carried out as part of the 2024-2026 action plan.

Actions taken to help biodiversity should be guided as far as possible by the 6 objectives of the Nature Recovery Action Plan (NRAP) which have been identified to contribute to reversing the decline of biodiversity in Wales. Therefore, each example includes a reference to which objective/s they are aligned to.

The 6 objectives are:

- 1: Engage and support participation and understanding to embed biodiversity throughout decision making at all levels
- 2: Safeguard species and habitats of principal importance and improve their management
- 3: Increase the resilience of our natural environment by restoring degraded habitats and habitat creation
- 4: Tackle key pressures on species and habitats
- 5: Improve our evidence, understanding and monitoring
- 6: Put in place a framework of governance and support for delivery.

Cyngor Cymuned Llandyfaelog Community Council

Deddf yr Amgylchedd 2016 - Adran 6

Environment Act 2016 – Section 6

Lleoliad / Gweithgaredd	Gweithgareddau presennol	Gweithgareddau Ychwanegol wedi'u gynllunio	Amserlen	Amcanion wedi'u gyflawni
<p>Plannwyr arwyddion pentref yn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bancycapel • Cloigyn • Croesyceiliog (2) • Cwmffrwd • Idole (2) • Llandyfaelog (2) • Upland Arms (2) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Torri gwair / clawdd o amgylch planwyr bob yn ail wythnos yn ystod y Gwanwyn / Haf, yn ôl yr angen yn yr Hydref / Gaeaf 2. Plannu blodau a phlanhigion yn y Gwanwyn. 3. Paentio â phaent cadw pren yn y Gwanwyn a'r Hydref. 4. Ailblannwyd pob plannwr yn ystod y cyfnod yn ôl yr angen. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ystyried plannu blodau gwyllt ychwanegol i gynnal peillwyr. 2. Cynnal cloddiau a choed o amgylch mewn modd sensitif, gan adael rhai ardaloedd cyfyngedig i dyfu. 	Cwarter 2il 2026	1,2,3,4,5,6
<p>Hysbysfyrddau Pentref yn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bancycapel • Croesyceiliog • Cwmffrwd (2) • Glanmorlais • Idole (2) • Llandyfaelog • Pentrepoeth 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Torri gwair / clawdd o amgylch hysbysfyrddau bob yn ail wythnos yn ystod y Gwanwyn / Haf, yn ôl yr angen yn yr Hydref / Gaeaf 2. Paentio â phaent cadw pren yn y Gwanwyn a'r Hydref. 3. Defnyddir ar gyfer hyrwyddo gweithgareddau bioamrywiaeth. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Defnyddio ymhellach i hysbysebu gweithgareddau bioamrywiaeth a gyflawnir gan y Cyngor a chymau gweithredu y gellir eu cymryd yn y Gymuned. 2. Cynnal cloddiau a choed o amgylch mewn modd sensitif, gan adael rhai ardaloedd cyfyngedig i dyfu. 	Cwarter 2il 2026	1,2,3,4,5,6
<p>Meinciau yn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bancycapel • Croesyceiliog (2) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Torri gwair / clawdd o amgylch feinciau. 2. Paentio â phaent cadw pren yn y Gwanwyn a'r Hydref ble yn briodol. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Cynnal cloddiau a choed o amgylch mewn modd sensitif, gan adael rhai ardaloedd cyfyngedig i dyfu 	Parhaus	1,2,3,4,5,6

<ul style="list-style-type: none"> • Cwmffrwd (3) • Glanmorlais • Idole (5) • Llandyfaelog (2) • Pentrepoeth 				
<p>Gerddi yn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bancycapel • Cwmffrwd • Idole • Llandyfaelog 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Torri gwair / clawdd o amgylch bob yn ail wythnos yn ystod y Gwanwyn / Haf, yn ôl yr angen yn yr Hydref / Gaeaf 2. Cynnal a chadw ffiniau llwyni a blodau. 3. Cynnal cloddiau a choed fel sy'n briodol. 4. Plannu blodau a phlanhigion. 5. Paentio blychau gyda phaent cadw pren yn y Gwanwyn a'r Hydref. 6. Mae contractwr yn casglu sbwriel, sy'n helpu i gefnogi bioamrywiaeth trwy gael gwared ar sbwriel ac eitemau a all achosi perygl i fioamrywiaeth ac anifeiliaid bach. 7. Mae pob gwely grub wedi'i ailblannu yn ystod y cyfnod. 8. Crëwyd gardd beillwyr yn Dir Gof gyda chefnogaeth cynllun Lleoedd Lleol ar gyfer Natur Cadwch Gymru'n Daclus. 9. Crëwyd ardal bwydo adar yn Dir Gof gyda chefnogaeth cynllun Lleoedd Lleol ar gyfer Natur Cadwch Gymru'n Daclus. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ystyried plannu blodau gwyllt ychwanegol i gynnal peillwyr. 2. Ystyried darparu ardaloedd bwydo adar / bioamrywiaeth gyfyngedig ar gyfer anifeiliaid bach lle bo hynny'n briodol. 3. Cynnal cloddiau a choed o amgylch mewn modd sensitif, gan adael rhai ardaloedd cyfyngedig i dyfu. 4. Ystyried plannu coed lle bo hynny'n briodol. 	Cwarter 2il 2026	1,2,3,4,5,6
Ardal Chwarae yn Cae Idole	<ol style="list-style-type: none"> 1. Torri gwair / clawdd o amgylch bob yn ail wythnos yn ystod y Gwanwyn / Haf, yn ôl yr angen yn yr Hydref / Gaeaf. 2. Plannu blodau a phlanhigion pan fo hynny'n briodol. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ystyried plannu blodau gwyllt ychwanegol i gynnal peillwyr. 2. Ystyried darparu ardaloedd bwydo adar / bioamrywiaeth gyfyngedig ar 	Cwarter 2il 2026	1,2,3,4,5,6

	<p>3. Cynnal a chadw offer chwarae / meinciau / bbq.</p> <p>4. Cynnal cloddiau a choed fel sy'n briodol.</p> <p>5. Mae contractwr yn casglu sbwriel, sy'n helpu i gefnogi bioamrywiaeth trwy gael gwared ar sbwriel ac eitemau a all achosi perygl i fioamrywiaeth ac anifeiliaid bach.</p> <p>6. Prosiect plannu coed a bylbiau wedi cael ei gynnal.</p> <p>7. Crëwyd gardd beillwyr gyda chefnogaeth cynllun Lleoedd Lleol ar gyfer Natur Cadwch Gymru'n Daclus.</p> <p>8. Plannu coed yn lle'r rhai a gollwyd oherwydd salwch coed ynn.</p>	<p>gyfer anifeiliaid bach lle bo hynny'n briodol.</p> <p>3. Cynnal cloddiau a choed o amgylch mewn modd sensitif, gan adael ardaloedd o gwmpas i dyfu.</p> <p>4. Ystyried plannu coed lle bo hynny'n briodol yn lle'r rhai a gollwyd.</p>		
<p>Loches Bysiau yn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bancycapel • Croesyceiliog • Cwmffrwd 	<p>1. Mae ysgubo a chlirio unrhyw sbwriel yn ofalus gan Cynghorydd a thrydydd parti, yn helpu i gefnogi bioamrywiaeth trwy gael gwared ar sbwriel ac eitemau a all achosi perygl i fioamrywiaeth ac anifeiliaid bach.</p> <p>2. Torri gwair o amgylch lochesi yn ôl yr angen.</p>	<p>1. Ystyried plannu blodau gwyllt ychwanegol i gynnal peillwyr yn Croesyceiliog a Santes Ann</p> <p>2. Cynnal cloddiau a choed o amgylch mewn modd sensitif, gan adael rhai ardaloedd cyfyngedig i dyfu.</p>	Cwarter 2il 2026	1,2,3,4,5,6
<p>Pwmp Pentref yn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bancycapel • Croesyceiliog • Llandyfaelog 	<p>1. Torri gwair yn ôl yr angen.</p> <p>2. Mae contractwr yn casglu sbwriel, sy'n helpu i gefnogi bioamrywiaeth trwy gael gwared ar sbwriel ac eitemau a all achosi perygl i fioamrywiaeth ac anifeiliaid bach.</p> <p>3. Paentio pwmp pan fo hynny'n briodol.</p>	<p>1. Ystyried plannu blodau gwyllt ychwanegol i gynnal peillwyr ym Mancycapel a Croesyceiliog.</p> <p>2. Cynnal cloddiau a choed o amgylch mewn modd sensitif, gan adael rhai ardaloedd cyfyngedig i dyfu.</p>	Cwarter 2il 2026	1,2,3,4,5,6

Gweithgaredd Cymunedol	Cystadleuaeth Garddio Flynyddol yn hyrwyddo plannu blodau a llysiau yn y Gymuned	Ystyried cyfleoedd mewn perthynas â'r 'Gystadleuaeth Ymdrech Gymunedol'.	Yn parhau	1,2,3,4,5,6
Goleuadau Cyhoeddus	1. Wedi'i reoli trwy gytundeb gyda Chyngor Sir Caerfyrddin 2. Cyflwyno technoleg LED i leihau'r defnydd o ynni wedi cwblhau.		Yn parhau	4,5,6
Cyflennwyr		1. Cysylltu â chyflenwyr i ofyn am wybodaeth am eu heffaith amgylcheddol - cysylltu â chyflenwyr ynni i ddarganfod a ellir defnyddio ynni adnewyddadwy mewn contractau wrth ei adnewyddu.	Fel yn briodol	4,5,6
Gweithgareddau swyddfa	1. Lleihau defnydd o blastigau un defnydd. 2. Swyddfa heb bapur lle bynnag y bo modd.		Parhaus	4,5,6
Contractwyr	1. Peiriannau / cerbydau Petrol / Diesel.	1. Trafod newidiadau posib yn y dyfodol gyda chontractwyr	Parhaus	5,6
Cylchlythyr Cymunedol / Gwefan	1. Defnyddir ar gyfer hyrwyddo gweithgareddau bioamrywiaeth.	1. Defnyddio ymhellach i hysbysebu gweithgareddau bioamrywiaeth a gyflawnir gan y Cyngor a chymau gweithredu y gellir eu cymryd yn y Gymuned.	Parhaus	5,6
Partneriaethau	1. Gweithgareddau plannu cymunedol yn cael ei cynnal ledled y gymuned gyda Bylbiau Daffodil	1. Parhau i chwilio am gyfleoedd pellach i weithio gyda Grwpiau Cymunedol yn yr ardal oedd hyn	Parhaus	1,2,3,4,5,6

Cyngor Cymuned Llandyfaelog Community Council

Deddf yr Amgylchedd 2016 - Adran 6

Environment Act 2016 – Section 6

Location / Activity	Current Activities	Additional Planned Activities	Timescale	Objectives Met
<p>Village sign planters at:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bancycapel • Cloigyn • Croesyceiliog (2) • Cwmffrwd • Idole (2) • Llandyfaelog (2) • Upland Arms (2) 	<ol style="list-style-type: none"> 1.Mowing of grass / hedge cutting around planters bi-weekly during Spring / Summer, as required Autumn / Winter 2.Planting of flowers and plants in Spring. 3.Painting with wood preserving paint in Spring and Autumn. 4. Each planter has been replanted during the period as necessary. 	<ol style="list-style-type: none"> 1.Consider planting additional wild flowers to support pollinators. 2. Maintain surrounding bushes and trees in a sensitive manner, leaving certain limited areas to grow. 	2 nd Quarter 2026	1,2,3,4,5,6
<p>Village Notice Boards at:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bancycapel • Croesyceiliog • Cwmffrwd (2) • Glanmorlais • Idole (2) • Llandyfaelog • Pentrepoeth 	<ol style="list-style-type: none"> 1.Mowing of grass / hedge cutting around notice boards as required. 2.Painting with wood preserving paint in Spring and Autumn. 3. Utilised for promotion of biodiversity activities. 	<ol style="list-style-type: none"> 1.Further utilise to advertise biodiversity activities carried out by the Council and actions that can be undertaken in the Community. 2. Maintain surrounding bushes and trees in a sensitive manner, leaving certain limited areas to grow. 	2 nd Quarter 2026	1,2,3,4,5,6
<p>Benches at:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bancycapel • Croesyceiliog (2) • Cwmffrwd (3) 	<ol style="list-style-type: none"> 1.Mowing of grass / hedge cutting around benches. 2.Painting with wood preserving paint where applicable in Spring and Autumn. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Maintain surrounding bushes and trees in a sensitive manner, leaving certain limited areas to grow. 	Ongoing	1,2,3,4,5,6

<ul style="list-style-type: none"> • Glanmorlais • Idole (5) • Llandyfaelog (2) • Pentrepoeth 				
<p>Gardens at:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bancycapel • Cwmffrwd • Idole • Llandyfaelog 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mowing of grass bi-weekly during Spring / Summer, as required Autumn / Winter. 2. Maintenance of shrub and flower borders. 3. Maintaining hedges and trees as appropriate. 4. Planting of flowers and plants. 5. Painting boxes with wood preserving paint in Spring and Autumn. 6. Litter picking undertaken by contractor, helps support biodiversity by removing litter and items that can cause a hazard to biodiversity and small animals. 7. Each heather bed has been replanted during the period. 8. A pollinator garden has been created at Tir Gof with the support of Keep Wales Tidy Local Places for Nature scheme. 9. A bird feeding area was created at Tir Gof with the support of Keep Wales Tidy Local Places for Nature scheme. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Consider planting additional wild flowers to support pollinators. 2. Consider provision of limited bird feeding, biodiversity areas for small animals where appropriate. 3. Maintain surrounding bushes and trees in a sensitive manner, leaving certain limited areas to grow. 4. Consider planting of trees where appropriate. 	<p>2nd Quarter 2026</p>	<p>1,2,3,4,5,6</p>
<p>Play area at Idole Field</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mowing of grass bi-weekly during Spring / Summer, as required Autumn / Winter 2. Planting of flowers and plants when appropriate. 3. Maintenance of play equipment / benches / bbq. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Consider planting additional wild flowers to support pollinators. 2. Consider provision of limited bird feeding, biodiversity areas for small animals where appropriate. 	<p>2nd Quarter 2026</p>	<p>1,2,3,4,5,6</p>

	<p>4. Maintaining hedges and trees as appropriate.</p> <p>5. Litter picking undertaken by contractor, helps support biodiversity by removing litter and items that can cause a hazard to biodiversity and small animals.</p> <p>6. Tree and bulb project undertaken.</p> <p>7. A pollinator garden has been created with the support of Keep Wales Tidy Local Places for Nature scheme.</p> <p>8. Tree planting undertaken to replace those lost to ash die back.</p>	<p>3. Maintain surrounding bushes and trees in a sensitive manner, leaving surrounding areas to grow.</p> <p>4. Consider planting of trees where appropriate to replace those lost.</p>		
<p>Bus Shelters at:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bancycapel • Croesyceiliog • Cwmffrwd 	<p>1. Weekly sweeping and clearing of any litter by Councillor and third party, helps support biodiversity by removing litter and items that can cause a hazard to biodiversity and small animals.</p> <p>2. Mowing of grass / hedge cutting around shelters when appropriate.</p>	<p>1. Consider planting additional wild flowers to support pollinators at Croesyceiliog and St Annes.</p> <p>2. Maintain surrounding bushes and trees in a sensitive manner, leaving certain limited areas to grow.</p>	2 nd Quarter 2026	1,2,3,4,5,6
<p>Village Pumps at:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bancycapel • Croesyceiliog • Llandyfaelog 	<p>1. Mowing of grass as required.</p> <p>2. Litter picking undertaken by contractor, helps support biodiversity by removing litter and items that can cause a hazard to biodiversity and small animals.</p> <p>3. Painting of pump when appropriate.</p>	<p>1. Consider planting additional wild flowers to support pollinators at Bancycapel and Croesyceiliog.</p> <p>2. Maintain surrounding bushes and trees in a sensitive manner, leaving certain limited areas to grow.</p>	2 nd Quarter 2026	1,2,3,4,5,6

Community Activity	Annual Gardening Competition promotes planting of flowers and vegetables in the Community	Consider opportunities in relation to the 'Community Effort Competition'.	Ongoing	1,2,3,4,5,6
Public Lighting	1.Managed via contract with Carmarthenshire County Council. 2. Roll out of LED technology completed to decrease energy use.		Ongoing	4,5,6
Suppliers		1.Contact suppliers to request information on their environmental impact – contact energy suppliers to ascertain if renewable energy can be utilised in contracts when renewed.	As appropriate	4,5,6
Office activities	1.Decrease use of single use plastics. 2.Paperless office wherever possible.		Ongoing	4,5,6
Contractors	1.Petrol / Diesel machinery / vehicles.	1.Discuss possible future changes with contractors	Ongoing	5,6
Website / Community Newsletter	1.Utilised to promote biodiversity activities.	1.Further utilise to advertise biodiversity activities carried out by the Council and actions that can be undertaken in the Community.	Ongoing	5,6
Partnerships	1.Community planting activities undertaken throughout the community with Daffodil Bulbs	1.Seek further opportunities to work with Community Groups in these areas	Ongoing	1,2,3,4,5,6